

Sirkkala skolas plan för likabehandling

Inledning

En jämställd och jämlik verksamhetskultur i skolan främjar allas delaktighet. Oberoende av kön, etnicitet eller andra personliga egenskaper behandlas alla lika.

Enligt jämställdhetslagen ska lika värde mellan könen främjas i all undervisning och utbildning. Lagen förutsätter, att man inom grundskolan har en plan för nödvändiga åtgärder för jämställdhet, samt att man i skolan systematiskt arbetar för att denna jämställdhet ska förverkligas. (*Lagen om jämställdhet (609/1986). Lagändringen (1329/2014), som trädde i kraft 1 januari 2015 och regeringsproposition (RP 19/2014 rd) om läroanstalters jämställdhetsplanering.*)

Målet för jämställdhetslagen är att förebygga diskriminering på grund av kön, könsidentitet eller könsuttryck, (Jämställdhetslagen 1-3§). *Könsidentitet* avser en persons upplevelse av sin könstillhörighet, *könsuttryck* avser uttryck för kön genom klädsel eller beteende eller på något annat motsvarande sätt.

Enlig jämställdhetslagen ska de som tillhandahåller utbildning eller undervisning se till att alla oberoende av kön, könsidentitet eller könsuttryck, har lika möjlighet till utbildning och avancemang inom yrken, samt att undervisningen, forskningen och läromedlen stöder syftet med denna lag. Vid utbildning och undervisning ska jämställdhet främjas med hänsyn till barnens ålder och mognad (jämställdhetslagen 5§).

I en skola med likabehandling, där man verkar för jämlikhet, ska det inte förekomma diskriminering på grund av kön, ålder, etniskt eller nationellt ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, funktionsnedsättning, åsikt, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, sexuell läggning eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person (diskrimineringslagen 8§). I grundlagen förbjuds all diskriminering gällande person (grundlagen 6§).

Att arbeta för lika värde handlar inte enbart om att förverkliga rättvisa, utan också om att sträva efter att arbetsmiljön är motiverande. När varje individs kunnande uppskattas

rättvist, främjas elevernas välmående och skoltrivsel. Diskriminerande attityder är oftast omedvetna och diskriminerande strukturer ofta svåra att upptäcka. Därför är det viktigt att lärare reflekterar över sina egna attityder och hur de kommer fram i undervisningen. Utan förändrade attityder blir åtgärderna för att främja jämlikhet och jämställdhet kortvariga och ytliga. Det är hela skolpersonalens uppgift att främja allas lika värde.

Målet för likabehandlingen i skolan är samarbetsanda i en produktiv arbetsmiljö där jämställdheten är en del av verksamhetskulturen. Verksamhetskulturen i en jämlik skola främjar delaktighet och gemenskap.

I de nationella läroplansgrunderna från år 2014 betonas betydelsen av att främja jämställdhet och likabehandling. Där fastslås att varje elev är unik och ska behandlas som individ:

Den grundläggande utbildningen ska främja välbefinnande, demokrati och aktiv medverkan i medborgarsamhället. Jämlikhet och en allmän princip om alla människors lika värde är ett centralt mål för den grundläggande utbildningen. Undervisningen ska främja ekonomisk, social och regional jämlikhet och jämställdhet mellan könen. (Läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014.)

Den grundläggande utbildningens uppdrag är att för sin del förebygga ojämlikhet och utslagning och att främja jämställdhet mellan könen. Den grundläggande utbildningen ska på ett jämlikt sätt uppmuntra elever studiera i olika läroämnen och öka kunskapen och insikten om könets mångfald. Varje elev ska få hjälp med att upptäcka sina möjligheter och skapa sin lärstig utan könsbundna rollmodeller. (Läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014.)

Definition av centrala begrepp om likabehandling:

Jämställdhet innebär att alla människor, oberoende av kön, har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla områden, dvs. att makt och inflytande är jämt fördelade mellan könen. Jämställdhet handlar om rättvisa villkor att forma sitt liv.

I skolmiljö betyder det att alla elever, oberoende av kön bemöts på samma sätt; de får lika mycket talutrymme och synlighet i klassen, samt bedöms på samma grunder. En god verksamhetskultur i skolan kännetecknas av genusmedvetenhet och lärarens vilja att agera jämställt.

En skolmiljö är inte jämställd ifall olika förväntningar, krav och föreställningar kring kön placerar elever i olika ställning i förhållande till varandra.

Jämlikhet eller likabehandling råder då makt och inflytande är jämnt fördelade mellan *alla* människor oberoende av personliga egenskaper: Alla behandlas lika och har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter på livets alla områden; detta oberoende av kön, könsidentitet eller könsuttryck, ålder, etniskt eller nationellt ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, funktionshinder eller sexuell läggning.

Diskriminering innebär att en person behandlas sämre än andra i en jämförbar situation uttryckligen på grund av en eller flera personliga egenskaper. Enligt diskrimineringslagen är också trakasserier, instruktioner eller befallningar att diskriminera samt vägran att göra rimliga anpassningar diskriminering. Diskriminering kan vara avsiktlig eller oavsiktlig. Den kan vara planmässig och genomtänkt eller den kan uppstå på grund av attityder eller rutiner som man inte har varit tillräckligt medveten om eller tillräckligt uppmärksammat. Därför ska alla rutiner, handlingssätt och läromedel utvärderas med tanke på jämställdhet och likabehandling.

Det är viktigt att lärare reflekterar över sina egna attityder och hur de kommer fram i undervisningen. Var och en har rätt att åberopa diskrimineringslagen utan att detta medför negativa konsekvenser för personen i fråga.

Undervisningsarrangemang i Sirkkala

En strävan efter ett mer jämlikt samhälle är en process där alla människor oberoende av kön, ålder, etniskt eller nationellt ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, funktionshinder eller sexuell läggning har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter på livets alla områden.

I de nationella läroplansgrunderna från år 2014 understryks betydelsen av att främja jämställdhet och likabehandling. Där fastslås att varje elev är unik och skall behandlas som en individ.

Likabehandling är en central del av den finländska utbildningens värdegrund. Verksamhetskulturen i en jämlik skola främjar delaktighet och gemenskap. Alla i Sirkkala skola ska ha lika möjligheter till utbildning och utveckling och känna sig respekterade och trygga. Innehållet i undervisningen, undervisningsmetoderna och materialet ska stöda likabehandling. Det är viktigt att även vi i den grundläggande utbildningen arbetar med barnens attityder. Det är betydelsefullt att vi tillsammans med eleverna lyfter upp jämlikhet och dess centrala ställning i det finländska samhället.

Då vi väljer arbetssätt, lärmiljö och samarbetspartners skall vi sträva efter att synliggöra och förhindra könsbundna attityder och rutiner och istället sträva efter jämlikhet och likabehandling. Det är viktigt att vuxna som jobbar med eleverna reflekterar över sina egna attityder och hur de kommer fram i undervisningen. Varje elev ska få hjälp med att upptäcka sina möjligheter och skapa sin lärtig utan könsbundna, diskriminerande eller förutfattade rollmodeller.

- Alla elever har rätt till trestegsstödet för att tillgodose sig undervisningen på bästa möjliga sätt. Undervisningen kan ske i flexibla grupper (enskilt, i smågrupp) och elever med specialbehov inkluderas i allmän undervisning enligt sina förutsättningar.
 - Vid val av arbetssätt och lärmiljö kan undervisningen differentieras och anpassas enligt behov. Eleverna har rätt till hjälpmedel och stödfunktioner.
 - Eleverna har lika möjligheter att välja valbara läroämnen och lärokurser under sina studier.
-
- Alla behandlas jämställt och rättvist oberoende av kön. Läraren bör medvetet undvika stereotypiska attityder i undervisningen (grupperingar, ämnesval, tilltal, tillrättavisningar, uppmärksamhet).
-
- I undervisningen och fostran poängterar och diskuterar vi centrala begrepp: jämlikhet, respekt och ansvar, trygghet samt delaktighet. Vi medvetandegör hur eleverna själva kan påverka jämlikhet och likabehandling genom sina egna handlingar.
-
- I skolan reagerar vi genast och tar itu med rasistiska eller diskriminerande uttalanden. Nolltoleransen gäller både barn och vuxna.

Likabehandling i vår skolvardag

Utredning

Utredning av jämställdhetsläget i Sirkkala skola görs årligen genom att alla skolans elever besvarar en enkät som kartlägger elevernas trivsel och likabehandling i skolan. Enkäten är anpassad enligt ålder. Enkäten besvaras för att få fram elevernas synpunkter om och erfarenheter av hur de upplever jämställdheten i vår skola. Enkäten besvaras årligen under vinterveckorna kring sportlovet. Dessutom kartlägger elevrådet årligen skolans utrymmen och om de känns trygga för skolans elever.

Åtgärder

Kartläggning av likabehandling genomförs under vårterminen. Enkäterna diskuteras med eleverna och uppdateras efter behov. Utgående från enkäten som genomfördes våren 2023 lyfte vi för läsåret 2023-2024 fram följande konkreta teman: Stärka elevernas upplevelse om ett mera jämlikt bemötande i undervisningen, samt att elevernas rätt till fysisk integritet och känslighet för det måste tas i beaktande. Vi fortsätter att aktivt öka kunskapen om jämställdhet och likabehandling. I den senaste enkäten kom det fram att en del elever fortsättningsvis upplever att pojkar och flickor bemöts olika. Det handlar om vardagliga kommentarer i skolmiljön (t.ex. tillsägelser och uppmuntran) som upplevs fördelas olika mellan könen.

Dokumentation och information

Denna likabehandlingsplan är ett offentligt dokument, som finns tillgängligt för vårdnadshavarna på Wilmas anslagstavla. på Sirkkala skolas hemsida. Den utvärderas och uppdateras årligen av omsorgsgruppen utgående från eventuella kommentarer och godkänns av rektorn och skolans ledningsgrupp. Senast uppdaterad i oktober 2023.

